

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 22045
Tarih : 02.03.2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 02/03/2023 13:40
Sayı: E-120.10-1176738

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023 tarihine meydana gelen ve K.Maraş Pazarcık ilçesi merkezli 7,7 ve 7,6 büyüklüğünde olan ve binlerce artçı sarsıntı ile 10'dan fazla ilimizi etkileyen depremlerde; 01/03/2023 tarihi itibarıyla resmi açıklamalara göre 45.089 insanımız yaşamını yitirmiştir. Enkaz altından çıkarılmayan ve kayıp olanların sayısı ise bilinmemektedir. 110 bini aşan insanımızın yaralandığı, 160 binden fazla binanın yıkıldığı veya kullanılmaz halde olduğu kamuoyuna yapılan açıklamalara yansımıştır. Yaşanan bu depremin böyle büyük can kaybına ve maddi hasara yol açmasının nedeni AKP-MHP iktidarının ve AFAD-KIZILAY gibi sorumlu kuruluşlarının deprem öncesinde gerekli tedbir ve önlemleri almadığı gibi deprem sonrasında ise en az 72 saat kurtarma ve yardım çalışmalarında yetersiz kalmasıyla bütün kamuoyu tarafından görülmüştür.

K.Maraş merkezli 10'dan fazla ilimizi etkileyen bu depremlerin ekonomik ve sosyal sonuçlarının, depremde binaları ve evleri yıkılan halkın ihtiyaçlarının, depremden dolayı yıkılan ve zarar gören binaların yapımında ve izinlerinde sorumluluğu olan kamu, özel veya belediyelerdeki tüm yetkililerin tespit edilmesi, evleri yıkılan ailelerin öncelikle geçici barınma sorunlarının, sonrasında yerinde kalıcı dayanıklı konutlarının yapılması, Türkiye genelinde imar affının sonuçlarının, bu güne kadar toplanan deprem paralarının, deprem sonrasında ekranlara da yansıyan yardım paralarının nerelere harcandığı veya harcanacağı, AFAD ve KIZILAY gibi sorumlu kuruluşların çadır ve gıda satışlarının, illerde deprem toplanma alanlarının yetersizliğinin, deprem ile ilgili tüm mevzuat hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığının ve mevcut iktidarın deprem politikasındaki eksikliklerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve Meclis İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırma sürecinin başlatılması gereğini arz ve teklif ederim. 01/03/2023

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Deprem kuşağında olan ve daha önce de çok kez büyük depremler yaşamış bir ülkemizde, doğal afetin yanı sıra bu kadar can ve mal kaybının yaşanmasının şüphesiz en büyük nedeni ihmal ve denetimsizliktir.

Alınmayan tedbirler ve ihmaller zinciri ile birlikte zamanında müdahale yapılmaması nedeniyle depremde yaşamını yitirenleri saygıyla anıyor, yaralıların bir an önce sağlıklarına kavuşmasını diliyorum.

2016 yılında Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanı olduğu dönemde Türkiye topraklarının % 92'sinin deprem kuşağında bulunduğunu, nüfusunun da % 95'inin deprem kuşağında yaşadığını açıklamıştır. Diğer taraftan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilerinin 2020 yılında yaptığı açıklama da ise Türkiye nüfusunun % 71'nin, ülke topraklarının ise % 66'sının deprem riski altında olduğunu açıklanmıştır. Bu çelişkili açıklamalara rağmen ülkemizin büyük kısmının aktif fay hatları üzerinde yer almasına karşın mevcut iktidar ve yerel yönetimler depreme karşı gerekli tedbirleri almamış, depremin hasarlarını en aza indirecek düzenlemeleri yapmamıştır. Türkiye yıllardır büyük depremler yaşamasına rağmen hükümet etkili bir deprem politikası yürütememiş bu konuda çıkarttığı yasa ve yönetmelikleri etkili bir şekilde uygulamamıştır.

6 Şubat 2023 tarihinde K.Maraş Pazarcık merkezli 10'dan fazla ilimizi etkileyen depremlerin, on binlerce can kaybına, milyarlarca lira maddi kayba neden olduğu bilinmektedir. 6 Şubat'ta 7,7 ve 7,6 büyüklüğünde yaşanan depremin ardından, 20 Şubat 2023 tarihinde ise Hatay'da 6.4 büyüklüğünde bir deprem daha yaşanmıştır.

Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerini kapsayan geniş bir alanda; Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde yaşayan yaklaşık 14 milyon yurttaş depremlerden etkilendiği tahmin edilmektedir.

Bu yıkımlarda "depreme dayanıklı(!)" olarak yapıldığı iddia edilen yeni binaların hatta daha inşaat aşamasında olan binaların dahi yıkıldığını hemen hemen her kentte bölgeyi gezen bizler tarafından da görülmüştür. Bu durum yapı denetim hizmetlerinin amacına uygun yapılmadığını, tamamen şekli denetimlerin gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Şimdiye kadar yapı denetim kuruluşlarının denetimlerini düzgün yürütmedikleri, zemin ve temel etütlerinin yerinde denetimi esas alacak şekilde yapılmadığı görülmektedir.

Depren bölgesinde görevini yerine getirmeyen, denetim hizmetlerini şekli olarak gerçekleştiren yapı denetim kuruluşu sahipleri, yönetici ve sorumluluğu bulunan çalışanlar, şantiye şefleri, müteahhitler ile bunları denetlemekle görevli il yapı denetim komisyonu ve merkez yapı denetimi komisyonu üyeleri hakkında acilen soruşturma başlatılmalıdır. Aksi takdirde on binlerce insanımızın yaşamını yitirmesine neden olan bu olguların ortadan kaldırılması mümkün olmayacaktır.

Diğer taraftan, depremlerin ardından bugüne kadar; toplum sağlığının korunarak sağlıklı ve güvenli yaşam koşullarının oluşturulmasına, eğitim hakkının sağlanmasına, yurttaşların yaşamsal ihtiyaçların giderilmesine yönelik yeterli önlem alınmamış; deprem sonrası müdahale ve süreç hakkında halk yeterince bilgilendirilmemiş, yürütülen bazı çalışmalar ve gerçek veriler gizlenerek bilgi kirliliği oluşturulmuştur.

Afet ve acil durum yönetimi ile sağlık kuruluşları ve kaynakların kullanımına yönelik sistemli bir planlama yapılmamıştır. Eşitsizlik ve farklılıklar giderilmeksizin uzaktan eğitime başlanarak eğitimin özgün nitelik ve koşulları yok sayılmış, öğrenme biçimleri kısıtlanmıştır.

Yaşanan depremler gerekçe gösterilerek; kamusal ve toplumsal alanlarda oluşturduğu siyasi hegemonya aracılığıyla iktidar; afet ve kriz koşullarını kendi adına bir fırsata dönüştürmeye çalışmaktadır. Kamusal ve hukuki denetim yok sayılarak bölgedeki planlama ve imar süreci yeniden yapılandırılmaya başlanmış, kamuya ait kaynaklar, kentler, doğal, kültürel değerlerin yatırım araçlarına dönüştürülmesine odaklanılmıştır.

Nüfusun büyük çoğunluğunun kentlerde yaşadığı ülkemizde; doğal yaşamı ve ekolojik dengeyi bozan büyük altyapı projeleri, hızlı ve yoğun yapılaşma, nüfus artışı ve göçün dönüştürücü etkileri büyük kentlerde yoğun olarak etkisini göstermektedir.

Yaşanmakta olan depremler ve benzeri afetler karşısında alınması gereken önlemlerin uygulanması bu etkenler nedeniyle güçleşerek neredeyse olanaksız hale gelmektedir.

Yakın dönemde ardı ardına yaşanan depremler; kentsel ve kırsal alanda bütüncül planlama ilkelerini reddeden anlayışın, kentlerimizi her türlü afete karşı zayıf, güvencesiz ve riskli konumda olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu açıdan değerlendirilerek, büyük yıkımlara ve önlenemez kayıplara sebep olan rant odaklı planlama, kentleşme ve yapılaşma politikaları yaşananlardan ders alınarak terk edilmelidir.

Devlet tüm yurttaşlara eşit, sağlıklı, güvenli yaşama koşullarında nitelikli yaşam çevreleri sağlamakla yükümlüdür. Afetler ve kriz koşullarında başarılı iyileşme süreçleri için alınacak önlemlerin bilimsel ilkeler ve gerçeklerle, toplum yararı gözetilerek oluşturulması; sosyal devlet anlayışıyla geliştirilecek politikalarda bilim insanlarının, meslek odalarının, akademik kuruluşların ve tüm ilgili kesimlerin koordinasyonunun ve iş birliğinin sağlanmasına özen gösterilmelidir.

Deprem nedeniyle yüz binlerce insan yaşadığı illerden başka illere göç etmek zorunda kalmıştır. Deprem yaşanan illerden 2 milyona yakın yurttaşımızın başka yerleşim yerlerine göç ettiği ifade edilmektedir. Deprem bölgelerinden ayrılamayan insanların bu günkü tarih itibarıyla, çadır-konteynır, beslenme, ısınma ve hijyen ihtiyaçları halen devam etmektedir.

Bu deprem felaketi bir kez daha göstermiştir ki; Türkiye toprakları çeşitli aktif deprem fay hatları üzerinde bulunuyor iken, depremin her an olabileceğine ilişkin uzmanlarca yapılan uyarılara rağmen, sorumlu AKP-MHP iktidarı ve onların yetkili kurum ve kuruluşlarının gerekli tedbir ve önlemleri almadığı, plansız nüfus yoğunluğunun yaşandığı kentlerde imar planlarının afet riskine göre hazırlanmadığı ortaya çıkmıştır.

KIZILAY ve AFAD'ın, depremde zor durumda kalan yurttaşların karşılıksız barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılaması gerekirken, çadır ve gıda satışında bulunması skandaldan da öte bir vicdansızlıktır. Halen daha karşılamayan çadır ve konteynır taleplerinin ne zaman giderileceği belirsizdir. Hangi ilde kaç can kaybı olduğu, enkazda kalanların sayısı, kayıp çocukların akıbeti, depremden etkilenen hayvanlar için hangi önlemler alındığı, yıkılan ve yıkılması gereken binaların sayısı, kentleri terk edenlerin gerçek sayıları bilinmemektedir.

Tüm bu açıklamalara göre; K.Maraş merkezli 10'dan fazla ilimizi etkileyen ve en az 45 binden fazla insanımızın yaşamını yitirdiği bu depremlerin bütün yönleriyle incelenmesi, böylesine büyük can ve maddi kaybın yaşanmasına sebep olan başta iktidarın sorumluluğunda olan kamu kurum ve kuruluşları yetkilileri olmak üzere özel sektör inşaat firma sahiplerinin belirlenmesi, hukuk önünde bütün sorumluların hesap vermesi ve bir daha böyle depremlerin büyük felaketlere dönüşmemesi için gerekli tedbir ve önlemlerin alınması amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonunun kurulmasını çok önemli ve gerekli görmekteyim.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Tlamm
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	Isır
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Colan
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kell B.
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	Sh
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Duy
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Wntel.
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	ker bu -
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Shif
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Amir
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Rutan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. Koç
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Orhan
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Aydemir
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Özen
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat